

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 6, II. nadstropje. — Uradne ure za stranke so od 10. do 12. dopoldne in od 4. do 7. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogersko in Bosno K 10/40, polletna K 5/20, četrtletna K 2/60, mesečna K — 90; za Nemčijo celoletno K 12—; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 14—.

ZARJA

Glasilo slovenskega delovnega ljudstva.

„ZARJA“ izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II. nadstropje, in uraduje za stranke vsak delavnik od 9. do 12. dopoldne in od 4. do 7. zvečer.

Inserati: enostopna peti vrstica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 852.

V Ljubljani, v sredo dne 8. julija 1914.

Leto IV.

Po strankinem zboru.

Zaupniki jugoslovanskega organiziranega proletariata so odšli po dvadnevem resnem delu domu z nalogo, da raztolmačijo sklepe strankinega zbora onim, ki so jih izvolili za delegate na zboru. Važna je ta naloga in tudi polna odgovornosti, zakaj sklepi strankinega zbora so za organizirano delavstvo zakoni, na katerih temelji vsa naša bodočnost. In ravno v tem, da je vse naše delo preračunjeno z ozirom na bodočnost, da ne drvimo za enodnevnimi uspehi, ravno v tem je globoka razlika med soc. demokracijo in meščanskimi strankami. S tega stališča naj presojajo jugoslovanski proletarci tudi najvažnejši sklep letošnjega strankinega zbora, sklep, da je odslej sedež strankinega izvrševalnega odbora Trst. Sodrugi dr. Tuma je jasno, stvarno in vsestransko pojasnjeval na zboru pomen Trsta za našo stranko. V tem oziru nimamo ničesar več dodajati.

Na nekaj drugega pa hočemo danes opozoriti naše delavstvo, zlasti naše zaupnike. Eden govornikov je omenil na strankinem zboru, da manjka našim somišljenikom politične izobrazbe in da zato tudi ni uspeval dnevnik. Govorniku so pritrdjevali vsi delegatje, kar je dokaz, da je to pomanjkanje opazil tudi že vsakdo v svojem kraju. Kje je krivda, da nimajo naši sodrugi toliko zanimanja za politično življenje, kakor to želimo? Morda je glavni vzrok v tem, da nima delavstvo za razmišljanje političnih vprašanj potrebne predizobrazbe, da ve vse premalo o ustroju države in družbe, da so mu premalo znana zgodovinska dejstva, ki so obrazila današnje razmere, skratka manjka mu vezi med preteklostjo in sedanjostjo. Vsega tega mu seveda ne more dati list, ker je namenjen list pač le vsakdanjemu boju. Vse to pa dobi iz knjig in iz našega znanstvenega glasila. Založba »Zarje« ima toliko raznovrstnih knjig in knjižic, da bi dobil vsak sodrug najtrdnjše politično izobrazbo, če bi imel le veselje in voljo do tega. Veselje in voljo do samoizobrazbe! To je drugo vprašanje. »Brez muje se čevljev ne obuje«, pravi star kranjski pregovor, in izobrazba ne pride sama po sebi, ampak treba je, da jo pridemo iskati. Radi se izgovarjajo naši delavci, da nimajo časa za čitanje knjig. Gotovo je, da nima noben delavec na razpolago po nekaj ur na dan za izobraževanje, saj se zato tudi bori socialna demokracija za krajši delovni čas, da pridobi delavec več časa za izpopolnitev svojega znanja. Ali če smo popolnoma odkritostni tedaj bo vsakdo od nas priznal, da mnogo prostega časa potratimo za stvari, od katerih ni dobička ne za duh ne za telo. Mislimo pred vsem na one ure, ki jih presedi delavstvo v zatohlih, zakajenih gostilniških prostorih. Kadar je pa glava omotena od alkohola, tedaj seveda ni veselja ne volje do dela. Marsikdo poroča morda: To je edino naše veselje, da posejimo po enkrat, dvakrat na teden v gostilniški družbi in popijemo nekoliko vina ali piva. Ni tukaj prostor, da bi dokazovali škodljive posledice alkohola, ki so ravno na delavcih še škodljivejše, ker je njihovo telo vse bolj oslabiljeno od težkega dela kakor drugih ljudi in ker tudi zaradi slabije prehranitve nimajo proti strupu toliko odporne sile kakor ljudje, ki si pasejo živat vsak dan z izbranimi jedili. Če bi torej naši sodrugi skrajševali svoje gostilniške »seje« vsakokrat le za pol ure in bi te pol ure posvetili samoizobrazbi, koliko ur bi bilo to na leto, koliko znanja bi si osvojili. Tudi to moramo poudarjati, da socialna demokracija naravnost računa pri vsem svojem delovanju na tem in gradi na tem, da imajo njeni člani gotov zaklad političnega znanja. Zato je naravnost naša strankina dolžnost, da si pridobimo to

znanje in ga vedno izpopolnjujemo. Kadar bo imel vsak od nas ono predizobrazbo, o kateri smo govorili prej, tedaj bo vse boljše razumeval politične dogodke, njegovo zanimanje za politična vprašanja bo vedno živo in tedaj bo čutil tudi potrebo po dnevnem političnem glasilu. To delo pa mora vsakdo sam izvršiti, ker živi naša stranka pač v takih razmerah, da jej je zaenkrat nemogoče s celo vrsto predavanj po vsakem kraju dati delavstvu to, česar potrebuje in kar je predpogoj za uspehe in sado. V vsakem kraju je gotovo kak sodrug, ki pozna pota, ki vodijo do izobrazbe. Sodrugi, obračajte se do njih, da vam pomagajo. Našim zaupnikom pa priporočamo najtopleje, da uravnajo vse svoje delo po geslu: Proč z alkoholom, ki ubija duha, ki leni voljo in zastruplja veselje do dela, temveč vsakemu delavcu v roke knjigo, da si obogati znanje, da se mu razširi obzorje in učvrsti socialistično spoznanje. Le po tej poti pridemo do cilja!

Letošnji strankin zbor bodi kakor mejnik v zgodovini jugoslovanske socialne demokracije. Če smo doslej sasejali seme socializma povsod, pa bodi odslej posvečeno naše delo negi tega semena, da obrodi stoteren sad. Novo središče smo si izbrali na strankinem zboru za naš delo, skrbimo, da postane to središče točka, od katere izhajajo na vse strani bogati viri bodrila za delovanje in h kateri se stekajo od vseh strani čvrsti studenci dovršenih del.

Iz tajnikovega poročila na IX. strankinem zboru.

Zboru predlagam račun o delovanju stranke v zadnji poslovni dobi, ki je začela o binkošti leta 1912. in ki jo zaključujemo s sedanjim strankinim zborom. Izrednih političnih dogodkov ni bilo v tej dobi, zato se je delo vršilo tud manj opaženo v notranjosti stranke brez glasnega vršiča.

Če sem dejal, da so sodrugi posvetili svoje moči notranji izgradbi naših organizacij, potem je ta trditve povsem opravičena. Dokaz zato je pred vsem nedostopni shodov, ki so jih priredile posamezne organizacije po vseh krajih in ki gotovo ne ostanejo brez dobrih plodov za bodočnost. Res je in tudi naša želja je, da če bi se na tem polju še več zgodilo, bi še vedno ne bilo preveč. Da vsega tega ni opravil izvrševalni odbor sam je pač razumljivo, toda tega tudi nihče od njega zahtevati ne more. Če pa so to posamezne organizacije želele, je izvrševalni odbor po svojih močeh sodeloval na en ali drugi način. V dokaz za to služi precej obsežna korespondenca, ki jo je imel in ki je bila vsa posvečena agitaciji in navodilom za njo. Pri važnejših dogodkih je izvrševalni odbor podajal potrebno inicijativo. V vednem stiku je bil z bratskimi strankami, posebno z nemško kot našo najbližjo sosedinjo in pa s hrvaško, s katero se vedno čutimo eno. Zastopani je bil izvrševalni odbor na deželni konferenci v Trstu, v Pulju, v Opatiji, v Dalmaciji itd. Odposlal je svoje zastopnike na strankina zborovanja nemške, hrvaške in italijanske stranke in pismeno pozdravil vse kongrese stranke, ki so se vršili v poslovi dobi. Zastopani je bil tudi pri pogrebu sodr. Schumera. Zastopnik izvrševalnega odbora je bil tudi na pogrebu sodr. Dermote, moža, ki je bil še na zadnjem našem strankinem zboru in ki smo ga vsi spoštovali ter stavili vanj velike nade.

Poleg podrobnega dela je pa imela stranka opraviti tudi z raznimi volitvami. Tako smo imeli leta 1913. na Kranjskem deželnozborske volitve. Zaželjenega uspeha seveda tudi pri teh volitvah nismo dosegli, vendar pa smo šte-

tilo naših glasov povišali, kar nam zbuja nove nade in nam potrjuje, da naše delo vzlic vsem neprilikam vendarle napreduje. V splošni kuriji smo kandidirali v enajstih okrajih. Dobili smo v posameznih okrajih:

Ljubljana mesto	842 glasov,
Ljubljana okolica	1012 glasov,
Litija-Višnja gora	887 glasov,
Idrija	1053 glasov,
Jesenice	1164 glasov,
Postojna-Senožeče-Ilirska Bistrica-Vipava-Lož	166 glasov.

Iz drugih volilnih okrajev ni bilo mogoče dobiti natančnejših podatkov, uradni podatki pa niso bili zanesljivi, ker so na posameznih voliščih, posebno tam, kjer nismo imeli svojih zaupnikov, naše glasove kar enostavno razvejavljali. Tudi to dejstvo nas sili na izpopolnitev naše pol. organizacije, da v bodoče zbrani mo najraznovrstnejše lopovščine. Umetno ustvarjena moč v deželi je danes v rokah klerikalcev in to pove vse. Tako je sicer tudi po drugih krajih, toda ima svoje meje tam, kjer je delavstvo dobro organizirano in si zna čuvati svoje pravice in pridobivati ugled.

Udeležili smo se volitve tudi v kmetski kuriji in sicer v volilnih okrajih Ljubljanska okolica, Radviljica-Kranjska gora in Idrija-Vipava. O izidu seveda ni mogoče poročati, ker so naše oblasti tako »objektivne«, da enostavno proglašajo vse manjšinske glasove za »razcepljene« in na ta način onemogočijo vsako štetje glasov. Gotovo pa je, da smo tudi v kmetski kuriji pridobili. V mestni kuriji smo postavili kandidate v Ljubljani in Idriji. Našim somišljenikom v ostalih okrajih je deželno zastopstvo priporočalo protiklerikalno glasovanje. Dalje smo kandidirali tudi v mestnih skupinah in sicer v Ljubljani in Idriji. V Ljubljani so dobili naši kandidati od 64 do 101 glas, v Idriji je dobil naš kandidat 126 glasov in nam je manjkalo le 21 glasov, da bi prišel naš kandidat v ožjo volitev, v kateri bi potem sigurno zmagal.

Poleg kranjskih deželnozborskih volitev so bile v poslovi dobi tudi deželnozborske volitve na Gorškem in je tudi tam stranka poslegla samostojno v volilni boj. Volitev iz splošne kurije je bila 15. julija 1913. Stranka je postavila v treh okrajih svoje kandidate. Volilcev je bilo 34.000. Oddanih glasov je bilo 10.200, veljavnih 16.100, neveljavnih 189. Na kandidate naše stranke je odpadlo od 1661 do 1760 glasov. Če si ogledamo nekoliko statistiko, potem moramo konstatirati prav lep napredek, ki nam jasno kaže v bodočnost. 2. novembra leta 1908. smo imeli 616 glasov, 26. septembra 1909 že 1188, 9. decembra 1909 1236 in pri zadnji volitvi 1760 glasov. Narasčamo toraj prav lepo in na Krasu bo kaj kmalu zavihrala rdeča zastava socializma. Za potrebe ožje volitve je stranka proklamirala strogo abstinenco, za kar je imela pač dovolj razlogov z ozirom na gorške politične razmere. V mestni kuriji stranka ni postavila lastnih kandidatov, pač pa je izdala parolo, da naši slovenski somišljeniki oddajo svoje glasove kandidatom italijanske soc. dem. stranke.

Nadalje smo imeli v poslovi dobi tudi v Istri deželnozborske volitve. Pulska deželna organizacija se je v vseh dopisih obračala na izvrševalni odbor s prošnjo, da ji slednji prisloži povodov volitev z denarnimi sredstvi na pomoč. Izvrševalni odbor pa tej želji z ozirom na nepovoljen finančni položaj žal ni mogel ustreči. Končno naj še pripomnim, da so se vršile po umrlem klerikalnem poslancu Žitniku na Notranjskem dopolnilne volitve za državni in za deželni zbor. Stranka se te volitve ni mogla udeležiti in sicer iz enostavnega razloga, ker je to gromotna sredstva niso dopuščala. Deželno zastopstvo je pač razmišljalo vprašanje udeležbe vsestransko, ni se pa moglo odlo-

čiti za vstop v volilno borbo. Ker pa je spoznalo, da bi ne bilo v stanu pokriti stroške, če naj bi se agitacija razvila s tisto vehemenco, ki jo volilni okraj nedvomno zasluži zato nismo postavili kandidata. V volilnem okraju bivajoči sodrugi pa sami tudi niso kazali prave bojaželjnosti, tako da ni bilo pričakovati vsaj tistih uspehov, na katere moramo v volilni borbi pod vsakim pogojem računati.

V olajšavo izobraževalnega dela smo svoječasno ustanovili na Kranjskem kulturno organizacijo »Vzajemnost«. Ta je lepo procvitala in započela svoje delo tako temeljito, da s kmalu vzrastle po vsej deželi krepke podružnice. »Vzajemnost« je priredila znanstveno predavanje dne 12. aprila 1913 in na to predavanje povabila sodr. Cankarja kot predavatelja. Predavanje ni bilo vseh, visoki policiji, ovadila je predavatelja državnemu pravništvu, ki je obtožilo Cankarja zaradi pregreške proti § 305 kaz. zak. Sodrugi Cankar je bil obsojen na sedem dni zapore, »Vzajemnost« je pa bila razpuščena.

Toda sodrugi niso obupali. Prosta politična organizacija je započeto delo nadaljevala. Dne 21. septembra 1913 pa se je rodila naslednica »Vzajemnosti«, katero smo krstili na ime »Svo boda«.

Glavna naloga stranke za bodočnost je, da spopolni našo politično organizacijo, za kar nam bo nedvomno dal sedanji strankin zbor ne samo potrebnih navodil, temveč kar še bolj potrebujemo, potrebnih sredstev.

Če naj podam kolikor mogoče jasno sliko o delovanju strankinega izvrševalnega odbora, potem se moram na kratko dotekniti tudi našega glasila. »Zarja« je proizročila marsikako težkočo izvrševalnemu odboru in mu otežkočila njegovo pravo delo. Marsikdo bo morda dejal: Kaj so težkoče »Zarje« izvrševalnemu odboru grenile življenje, saj smo vendar porabili skrb za list za to postavljene založbi in njena naloga je bila, da te skrbi nosi. Res je sicer to, vendar pa je dejansko stvar nekoliko drugačna, če uvažujemo, da je osebno izvrševalni odbor skoraj identičen z založbo in da je bila toraj skrb nerazdružljiva. Iz vsega početka je bil boj za obstanek »Zarje« težaven. Navdušenje za dnevnik se je vse prekmalu poleglo, sodrugi niso vztrajali pri smotreni agitaciji, ker so jih prehitro preplašili neuspehi. Gotovo pa je, da je pomanjkanje politične izobrazbe med slovenskim proletariatom eden glavnih vzrokov, da nismo ohranili dnevnika. K temu je prišla še katastrofalna gospodarska kriza lanskega leta, na tisoče naših delavcev je postavila brezposelnost na cesto, odpadali so stalni naročniki in dnevnik je moral prenehati.

Dejstvo je, da je izvrševalni odbor s pomočjo posameznih sodrugov vztrajal v težkem boju za obstanek lista toliko časa, kakor je bilo sploh mogoče. Iz poročila uprave lista boste slišali, da je delavstvo pomagalo z izrednimi prispevki v taki meri, da se moramo čutili. V poslovi dobi so tudi sodružice začutile potrebo svojega lastnega glasila in ustanovile so si svoj list, »Ženski list«. Izvrševalni odbor je pozdravil to snovitev kot skrajno potrebno ter priporočal sodrugom, da ga širijo med ženstvom, ki morda nikjer tako ne potrebuje politične naobrazbe kako ravno v naših krajih. List je pričel izhajati meseca majnika l. 1913. ter je izhajal do konca leta. List je moral prenehati prav iz tistih vzrokov kakor »Zarja«. Pričakujemo pa, da ne opuste sodružice zapričetege dela in da v bodoče razvijejo s čim večjo vneto agitacijo ne le za svoj list, temveč tudi za čvrsto politično organizacijo, v kateri se bodo borile skupno z nami za boljšo bodočnost delavskega razreda. Izvrševalni odbor se je tudi pečal z letošnjim mednarodnim socialističnim kongresom, ki bo na Dunaju. Do gotovih zaključkov ni prišel. Prepušča stran-

Za resnico.

Roman.

Spisal Jožef Laichter.

Z zanimanjem so ga poslušali.

»Kakor menite,« je izpregovoril Bartoš.

Bartoševka je precej zgela svetilko z miže, odprla duri in peljala se v preje Soumarjevo sobo. Ozrl se je. Bartoševka pa je govorila: »Vse je tako tu, kakor je bilo, ko je odšel, samo naš Karel bo danes tu spal. Vse je tako. Človeku bo vedno žal, dolgo mi ne izgine iz glave.«

Nihče ni odgovoril. Ivan se je zagledal v praznoto, spomini so se mu porajali v notranjosti. Zamajal je z glavo. »Tu so še knjige.«

Nato je dejal, naj vse ostane, kakor je, da bi si pa le nekatere stvari dal prinesiti. »Naj-pozneje čez teden dni pa pridem sem — k vam.«

XLII.

Potem se je naglo vračal zopet na Vnograd. Lahko mu je bilo pri sreči, lahko v duši. Dolgo že ni občutil take zadovoljnosti kakor sedaj.

Nekolikrat je postal, ozrl se po praznih ulicah, kjer so se izprehajali kordoni straž, kjer se je le tu pa tam pokazal samotni hodec.

Zvezde so se mu žarele nad glavo. Toda iz njegovih oči je žarelo nekaj svetlega — i iz njegovih oči, pomlajenih vsled te odločitve.

Seveda je vedel, da in izvršil nobenega velikanskega čina — pravzaprav kakšen čin je to, preseliti se tja, kjer žive in stanujejo tisoči in tisoči drugih ljudi, da, milijoni ljudi na svetu? In vendar je bil to čin. Vsaj z malim korakom, vsaj s stopinjico se je približal baš tem ljudem, katere je videl doslej samo iz dاليه, kvečjemu v bolnišnici ali na ulicah ali pri snučkovskih opekarnah, kamor jih je nekoč šel gledat — njihove zelenkaste otekle obraze, njihove velike roke, razbrazdane, razpokane in spačene. Vsaj za stopinjo se je približal tem ljudem, kateri so tam pri opekarnah polegali v razcapanih oblekah na gleti, kateri so tudi bili člani naroda, tudi imeli svoje žene in otroke, tudi pravico do življenja — in katerih nihče ni videl in ni hotel videti.

In pri tem svojem blaženem občutku se mu je i sedaj, na ta način v srce vkradel tesen spomin na razpor notranjosti z zunanostjo. Nekaj mu je govorilo — »no, no, smejali se ti bodo, skomizgali z rameni, rekli, češ, ali še zdaj nisi prišel k pameti, iznebil se tistih prismsodarij, naučil se živeti trezno in po pravilih, kakor ljudje sploh žive, živeti resno in sedanjim dobi, ti, ki boš kmalu postal zdravnik in od kojega bodo zahtevali, da bi z nekim samozavestnim, vzvišenim nastopom imponiral

ljudem?« Nekaj mu je govorilo, da bo ta mali njegov korak izzval sožalno smehljanje. »Kako čuden je svet — kako so ljudje čudni! Saj vendar ni treba zato mnogo spoznanja, da bi izprevideli, da tako, kakor je, to življenje ni pravo, da ni prav, gledati brezbržno na bedo in trpljenje drugih, kakor da se vse razume samo po sebi. Za to vendar ni treba mnogo razsodnosti, da oni, ki nimajo več, nego potrebujejo za svojo osebo, nimajo pravice jemati to »več« onim, kateri nimajo toliko, kolikor potrebujejo. Kdo je povedal ljudem, da je tako prav, kakor je sedaj? Kdo je dejal, da imajo to pravico, kar danes imenujejo pravico? Kdo je dal ljudem to pravico? Saj vendar čutim, globoko čutim v sebi, da je pravica drugačna!«

V teh mislih je požuril korak, kri mu je silila v glavo. »Pa je vse tako narobe — !« »Ali — — — Tu je naenkrat obstal, uprl oči proti nebu. »Ali je pa to — volja Stvarnika, njegova ideja?« Zamračil se je, uprl pogled v tla in zopet korakal po ulicah. »Ali je to njegova volja,« je govoril sam pri sebi, »da se napolnjujejo polagoma le posamezna srca s spoznanjem, polagoma razsvetljujejo in razgrinjajo — in potem, potem enkrat, ko bodo vsi ljudje spoznali, ko bodo vsi prosvetljeni, jim da okusiti radosti skupnega življenja, o katerem človek sedaj le sanja? Ali bo tisto kraljestvo nebeško na zemlji?«

Neprestano je zrl sam vase. Toda v sre-

mu je že zopet jelo postajati lažje, v glavi se mu je jasnilo. Nekaj mu je pravilo, da pride res nebeško kraljestvo. Da, kakor bi je že sedaj čutil sam v sebi, kakor da mu že sedaj prihaja. Po obrazu se mu je razstrl smehljaj. »Da, tako je. Že sedaj je tu kraljestvo, že sedaj. Samo kdor hoče spoznati! Samo kdor hoče — že sedaj se lahko veseli, dyiga, da dviga k Njemu — k Njegovi ideji. Tu je Njegovo kraljestvo, in med tistimi je, kateri legajo spat baš tam pri opekarnah, kateri iščejo okrepanja drug pri drugem in verujejo, da pride rešitev, kako prihaja prvi maj, dan njih radosti in slave.«

Šel je nekako radostno. Celo morje, neskončno morje blaženosti mu je bilo v prsi, in šel je, šel, ne da bi mogel komu zaupati neobsežno svoje čustvo. Samo v nebo se je vedno zopet oziral, in v očeh njegovih se je odseval svet daljnjih zvezd. »Storil sem korak — in vse je tako gotovo, tako očitno.«

XLIII.

V pondeljek se je vršil Soumarjev pogreb iz patološkega zavoda ob dokaj obilni udeležbi dijaštva in mlajših delavskih krogov. Pogreb je bil prirejen s precejšnjim pompom, skratka, pokazala se je tu zanesljiva roka aranžerja, kateri je peskrbel rakev, vence, trnovo krono, železne verige in velikanski palmovi list s prekrasnimi trakovi.

kimentu zboru, da reši vprašanje udeležbe jugoslovanske socialno demokratične stranke na tem kongresu.

Seje izvrševalnega odbora so se vršile po potrebi istotako seje razširjenega izvrševalnega odbora. Za splošnost namenjene sklepe smo objavili v listu, seveda ne vedno s istim uspehom, ki bi ga želeli. Pri tem mislim posebno na poziv glede vpošiljativne poročil deželnih zastopstev, ker je ravno izostanek teh do cela onemogočil tako poročilo, kakršno bi rabili. Eventualno sklicavanje na poročila v listu ne drži, ker ta poročila, za javnost namenjena, nikakor ne zadostujejo potrebam stranke. Računam pa na to, da bodo deželne organizacije podale na strankinem zboru svoja poročila in da nam bodo potem ta služila v direktivo za bodočnost.

Nekatere podrobnosti, ki bi utegnile sode druge zaupnike zanimati, ki jih pa ne najdemo v mojem poročilu, bodo nedvomno našli v poročilu blagajnika in naj se z istim zadovolje. Če ni moje poročilo popolno, ni to moja krivda. Deželne organizacije naj v bodoče pravočasno vpošljejo poročila izvrševalnemu odboru, potem bo tudi tajnikovo poročilo vse drugačno. Ker nimam podrobnih poročil vseh naših političnih organizacij, zato tudi ne morem navesti natančnega števila politično organiziranih sodelavcev. Približno imamo v naših političnih organizacijah 4000 članov.

Preden zaključim, še nekoliko besed o praznovanju prvega majnika, ki vsaj v naših krajih še ni tako udomačeno kakor bi moralo biti. Internacionala je proglasila prvi majnik za delavski praznik in dokler je ta sklep v veljavi, je naša sveta dolžnost, da mu posvetimo vso našo pozornost. Upoštevajoč dejstvo krize je vendar mogoče vsaj na tem polju pokazati, da smo sami gospodarji svoje delovne sile in tudi pripravljeni na žrtve. Če spoznajo delodajalci našo neomajno voljo, potem vzraste naš ugled pri njih in upoštevati nas bodo vse bolj v gospodarskih in političnih bojih. Letos je bila mladenost v posameznih krajih tozadevno precej očitvidna in to škoduje dobri stvari. Strankin zbor naj bi torej priporočal sodrugom, da v bodoče opuste omalovaževanje važnega sklepa in da je dolžnost vsakega sodruga, da agitira za uveljavljanje sklepa svetovne internacionale. — S tem končam svoje poročilo.

Vendar!

Z vladno predlogo o socialnem zavarovanju se bavi odsek poslanske zbornice za socialno zavarovanje že nad pet let. Avstrijsko delavstvo je že skoraj izgubilo vero, da postane iz predloge kdaj zakon vsled neskončno dolgega razpravljanja, vsled dogodkov, ki so v enomer motili in zavlačevali to veliko delo. Izginilo je že skoraj upanje vsem, da dobi vendar že enkrat tudi avstrijsko delavstvo svoje invalidno in starostno zavarovanje. A prav sedaj je prišel trenutek, ki nam vliva novo vero. V ponedeljek se je zopet sešel odsek za socialno zavarovanje, ki je bil proglašen kljub odgoditvi državnega zbora za permanenten in odsek ostane toliko časa na delu, da reši popolnoma predlogo. Delo, ki ga ima opraviti še odsek, ni ravno veliko. Razpravljati mora še o tretjem glavnem delu zakonskega načrta, ki ima določbe o invalidnem in starostnem zavarovanju, o zavarovanju zoper neugode železničarjev in o jezikovnem vprašanju zavodov, ki bodo oskrbovali socialno zavarovanje. Ali v vseh teh vprašanjih je razpravljati že pododsek in glavni odsek bo opravil to delo na nekaterih sejah. Če ne bo motil odsekovnega dela kdo nalašč, če nihče ne bo oviral dela s kakšnim nacionalnim prepričanjem, tedaj dovrši odsek delo v dveh tednih.

Avstrijsko delavstvo seveda ne zre z neiskaljeno radostjo na dovršitev tega dela. Očitno je, da prinaša predloga delavstvu mnogo: Starostno in invalidno zavarovanje, bolniško zavarovanje poljedelskih delavcev, delavcev na domu in poslov, izboljšave nekaterih določb sedanega nezgodnega in bolniškega zavarovanja, vse to so pridobitve bistvene vrednosti. Ali veliko delo socialnega zavarovanja pač to, da so socialni nameni žrtvovani političnim spekulacijam; spasila je to delo tudi malenkostna sebičnost posejdujočih, ki zavrača še vedno mnogo dobro utemeljenih zahtev; pač pa to delo tudi ono kratkovidno stiskanje vlade, ki je nevidno, kadar zahteva mornariški poveljnik nove naddridnote, ki pa se poljavi prav energično tedaj, kadar je treba rešiti vprašanje, ali naj bodo deležne osebe, ki so stare 60 let ob zakonitvi predloge, starostne rente ali ne.

Čeprav ni zadovoljno avstrijsko delavstvo z delom odseka za socialno zavarovanje, vendar je njegova iskrena želja, da se dovrši to delo. V odseku, kjer že pet let obračajo vsako določbo semintje, so mnenja že davno okamenela. Če raztegne odsek svoje delovanje, tedaj to prav nič ne izboljša socialnega zavarovanja, ampak le zavlačuje. Kakor hitro pa pride odsekovo poročilo pred poslansko zbornico, tedaj nastane popolnoma nov položaj: Na širši podlagi in pred novim forumom bo tam prilika za boj za uresničenje delavskih zahtev.

Največjo težkočo, ki je bila v zadnjem letu socialnemu zavarovanju na potu, je že odpravil pododsek. Prepričal je uradni jezik se je poravnal namreč s kompromisom. Nacionalisti vseh barv si bodo dobro premislili, preden poizkusijo ovreči ta kompromis v državnem zboru in preden začno nov boj. Nič ne bi škodovalo nacionalizmu bolj kakor naskok na socialno zavarovanje. Najmirnejši elementi bi tedaj

mobilizirali proti nacionalistom, če bi ti politični z jezikovnim prepirom zadavili stvar samo na sebi. Vse bolj važno je, da pretresa odsek prav skrbno stvarna vprašanja, ki čakajo še rešitve. Predlogi pododseka o zavarovanju železničarjev zoper neugode so krivični, nič ne more olepšati te krivice proti najštevilnejši stroki med delavstvom. Če ostane pri tem, da smejo voliti železničarji le eno tretjino članov načelstva svoje zavarovalnice zoper neugode, država pa, ki je delodajalka železn., 2 tretjini, tedaj so železn. oškodovani bolj nego vse ostalo delavstvo. Zakaj v podeželnih zavarovalnicah zoper neugode so vladni zastopniki nepristranski člani načelstva med delavci in delodajalci. V zavarovalnici zoper neugode so pa zagovorniki podjetnice. Se važnejše je pa vprašanje o prehodnih določbah za šestdesetletne. Noben poslanec ne bo mogel zagovarjati pred svojimi volilci, če glasuje za to, da se izključi na tisoče in tisoče iz invalidnega in starostnega zavarovanja le za to, ker so se postarali in osiveli preden je še sklenil parlament zakon. Ni krivda teh v delu onemoglih, če se je socialno zavarovanje tako dolgo zavlačevalo.

Odsek za socialno zavarovanje končava torej svoje delo. Tudi politično je to važen dogodek. Nič ne more naše nezdravo parlamentarno življenje tako očvrstiti kakor velika naloga. Obstrukcija in § 14 postaneta nemogoča, kakor hitro dobi poslanska zbornica važno delo za splošno ljudsko korist. Torej ima tudi v tem oziru odsek za socialno zavarovanje tehtno poslanstvo; dovršitev njegovega dela je predpogoj za ozdravljenje našega parlamentarnega življenja.

Politični pregled.

= Državni zbor. Različni listi poročajo, da se snide državni zbor v torek 20. oktobra. Tudi gosposka zbornica bo sklicana na ta dan.

= Obstrukcija čeških narodnih socialistov. V četrtek je bila pred praškim porotnim sodiščem obravnavana proti uredniku mladočeskega glasila »Narodni Listy« dr. Hellerju, ki ga je bil tožil dunajski urednik glasila narodnih socialistov Šimek zaradi razžaljenja časti. »Narodni Listy« so namreč pisali še pred odkritjem Švihove afere, da so hoteli prodati narodni socialisti svojo obstrukcijo proti zakonu vojni tlaki leta 1912. za 350.000 K in da je posredoval pri tej kupčiji z vlado Šimek. Heller in Šimek sta se pred obravnavo poravnala, ker ni mogel dokazati Heller Šimeku, da je ta res posredoval pri oni kupčiji. V teku preiskave sta bila zadržana kot prič ti mladočeski državni poslanec dr. Kramar in ministrski predsednik grof Stürgkh. Izjavi teh dveh dokazujeta, da so narodni socialisti res prodajali svojo obstrukcijo, a je aiso mogli prodati. Kramar je izpovedal, da mu je v onem času, ko je bila v parlamentu razprava zakona o vojnih dajatvah pravil nekdo, da hočejo nardni socialisti proti primerni vsoti prodati svojo obstrukcijo. Govoril je o tej zadevi s Stürgkhom, ki mu je povedal, da je v tej zadevi interveniral dr. Švihla v ministrstvu, da je prosil Švihla za razgovor z ministrskim predsednikom, kar pa je ta odbil. Kramar je vprašal nato Stürgkha: »Ali jim boste kaj dali?« Stürgkh je dejal »Tem šuftom ne dam prav nič!« Ministrski predsednik Stürgkh je izpovedal kot priča, da je presegala vsota, ki jo je zahteval Švihla za opustitev obstrukcije, 100.000 kron. Stürgkh izjavlja, da niso dobili narodni socialisti od njega ničesar, ker se sploh ni hotel pogajati s Švihlo o tej kupčiji. — In take zastopnike, ki jim je vse na prodaj, ima češko narodno socialno delavstvo v parlamentu!

= Posledice sarajevskega atentata v Zagrebu. Zadnjič smo že poročali, da so uprizorili hrvaški klerikalci v Zagrebu ostudne protisrbske demonstracije in da je bil ob tej priliki aretiran sohr. Bornemissa, ker je zahteval od policije, naj ga ščiti pred pobesnelimi patrioti. Policija je razumela to zaščito tako, da ga je odgnala v zapor. Bornemissa je zahteval v zaporu pojasnila, zakaj da je pravzaprav zaprt, a ga ni dobil, ampak obsodili so ga kratkoma na 14 dni zapore in na 10 let izгона iz Zagreba! Pa naj človek veruje, da živimo v ustavni državi.

= Hrvaški nadpatriotje v saboru so uprizorili na ponedeljkovi seji zopet ostudne protisrbske demonstracije. Pristaše hrvaške srbske koalicije so ti klerikalni nadpatriotje venomer obsipali z besedami morilci, izdajalci, lopovi, belgrajski podkupljenci itd. Večina sabora je izključila nesramne razgrajče od 60 sej.

= Albanski knez hoče predumem na 75 milijonsko posojilo evropskih veselil. Na Dunaj je prišel albanski ministrski predsednik Turhan paša in je konferiral z italijanskim poslanikom in grofom Berchtoldom. Turhan paša ima nalogo, da izposluje pri veselihah nov predumem na albansko posojilo, da sestavi albanska vlada sama postovoljsko armado za rešitev Albanije. Turhan paša odide najbrže tudi v Petrograd, da intervenira v tej zadevi tudi pri ruskem vnanjem uradu. Dobro poučeni politiki pa pravijo, da bo Turhanovo potovanje v Petrograd brezuspešno, med tem ko je avstrijska vlada pripravljena, da podpira prošnjo albanskega kneza pri ostalih veselihah. Avstrija ima res veliko povoda, da »podpira prestol« kneza Viljema, ki bo moral itak prejalislej pobrati šila in kopita.

= Albanski knez se »odreče« prestolu. Albanski knez zapusti baje v najkrajšem času Drač in se ne povrne nič več med svoje »zveste podanike«. K temu ga je napotilo to, da je Rumunija prepovedala nabiranje postovoljcev in

pomanjkanje denarja. Iz Carigrada poročajo, da je albanska deputacija ponudila albanski prestol princu Burhan Eddinu, sinu bivšega sultana. Princ je izjavil, da prevzame vladu, če postane vojni minister Ized paša in če se poveri organizacija albanske armade turškim oficirjem; dalje je zahteval, da ne sme znašati njegova civilna lista manj kakor poldrug milijon frankov in da prevzame kontrolna komisija za gotov čas skrb za mir v notranjosti dežele.

Iz domačih krajev.

= Furor patrioticus. V nedeljo so priredili ljubljanski klerikalci shod, o katerem so razglašali v »Slovenec«, da bo na njem izražalo slovensko ljudstvo svojo žalost nad sarajevskim umorom in manifestiralo svojo vdanost cesarju. Shod pa je bil v resnici višek hujškanja proti Srbiji in Srbom in slovensko ljudstvo, poosobljeno v Povšetu in Šusteršiču, je dalo na tem shodu le izraz svojemu barbarstvu. Pod plaščem patriotizma sta govornika Povše in Šusteršič razpaljala sovraštvo — ne proti atentatorjem, kar bi človek še kolikor toliko razumel — temveč proti naši sosedni državi, s katero moramo živeti že zaradi gospodarskega življenja v dobrih odnosih. In kaj takega uprizarja »veliki« politik Šusteršič, o katerem je pisal »Slovenec« ob priliki delegacijskega zasedanja, da nima njegova politična ženialnost para na vsem svetu. Obljuboval je Srbom, da bodo že še čutili na svojih glavah pesti slovenskih fantov. Vojno s Srbijo hoče Šusteršič na vsak način, pa je govoril na shodu, da slovensko ljudstvo ne mara kulture umora. Kaj pa je vojna druga? O Sarajevu je dejal, da je to mesto roparski brlog. Tako se izraža mož, ki si domišlja, da je voditelj slovenskega ljudstva. Naravnost gabo je bilo pa Šusteršičevo poveljevanje rajnega prestolonaslednika. Imenoval ga ni drugače kakor »velikana« in »diko vsega človeštva«. Takšna hvala, ki ne koristi nikomur, zbujajo pri nevednih in naivnih ljudeh seveda še mnogo bolj sovraštvo in to edino je hotel Šusteršič. Na koncu shoda je gospod deželni glavar tako kralj živio cesarju, tako pretirano je kazal svoj patriotizem, da je že kar sumljivo. Posebno ginljivo je pa bilo, ko je ob zaključku shoda povedal Povše, da priredi slov. ljud. romanje na prestolonaslednikov grob in tako dokaže svojo neomajno zvestobo Avstriji. Lepo je tudi bilo, da se je udeležil te ostudne hujskarije naš presvetli knez in škof Anton Bonaventura. Klerikalni poslanci so pa skrbeli, da je dajalo ljudstvo duška svojemu gnevu nad umorom, sovraštva proti Srbiji in svojemu patriotizmu. Patriotizem, kakršnega so prodajali klerikalci na nedeljskem shodu, je najgrša demagogija. Silno potrpežljiv je bil na shodu policijski komisar, ki ni prekinil Šusteršiča, ko je hujskal na vojno. Pod plaščem patriotizma je pač dovoljeno vse. Klerikalci naj si pa zapomnijo, da žanje vihar kdor seje veter.

= Delavske hranilnice in posojilnice v Ljubljani likvidacija je končana; udeležniki in vlagatelji zamorejo dvigniti svoje izmetje proti predložitvi svojih knjižnic pri Splošnem kreditnem društvu v Ljubljani, Selenburgova ulica 4.

= Prostovoljno gasilno društvo v Zagorju ob Savi naznanja, da priredi dne 23. avgusta veliko vrtno veselico v prid nabave bencinmotorne brizgalne. Prosimo vsa sosedna društva, da z ozirom na dobrodelni namen prireditve ne prireajo ta dan svojih veselic. Odbor.

= Slava jeseniškega Čebula zahaja. Kranjski deželni odbor je sklenil na svoji zadnji seji, da predlaga deželni vladi razpust jeseniškega občinskega odbora, če ne pride do poravnave v občinskem odboru v 8 dneh. Torej očka Čebul je dobil ultimatum. Gerent postane deželni tajnik in državni poslanec dr. Lovro Pogačnik.

= Kakšne dobrote uživa učiteljstvo na Goriškem! C. kr. okrajni šolski svet za goriško okolico je uvidel, da je nemogoče izhajati učiteljstvo ob takem mizerni plači in ob taki dragini, zato se ga je spomnil na svoje seji ter mu blagodušno naklonil draginsko doklado za leto 1914. Prejelo je 41 učiteljev po 20 K, 41 učiteljev po 40 K, 23 učiteljev po 50 K, 30 učiteljev po 20 K, 25 učiteljev po 30 K in 1 učiteljica 40 K. Učiteljstvo je res lahko »hvaležno« za ta veliki dar in lahko z veliko vnamo in navdušenostjo izpolnjuje in prenaša težave svojega stanu. Dificile est satiram non scribere! Vsakemu hlapcu in vsaki dekli se dandanes že boljše godi! Tako plačujejo v solnčni Goriški toliko opevane pionirje naroda!

= Upravna komisija vabi vse cenjene sodruge vseh v društvenih prostorih v Rojanu ulica Appiari 12 se nahajajočih organizacij v ponedeljek 13. t. m. ob pol devetih zvečer na društveno zborovanje po § 2. Na zborovanju se poda natančna poročila dosedanjega delovanja v tekočem poslovnem letu. Razpravljalo se bo o raznih gospodarskih in kulturnih vprašanjih in se pojasni razne stanovanske zadeve. Ker so ti prostori velike stanovanjske za kulturni in gospodarski napredek naših organizacij, zato pridite vsi, da se posvetujemo skupno o nadaljnjem delovanju. Ker je to zborovanje zelo važno, prosí odbor čim večje udeležbe. — Odbor.

= Odbor mladeniške organizacije v Rojanu vabi vse člane na izredni občni zbor, ki bo v nedeljo 19. julija ob 9. dopoldne v društvenih prostorih v Rojanu, ulica Appiari 12. Dnevni red: 1. Poročilo odbora. 2. Dopolnilne volitve. 3. Raznoterosti. Ker je zborovanje jako važno, pozivlja odbor vse člane, da se ga gotovo udeležijo.

= Okrajna organizacija v Rojanu vabi vse strankine pristaše na jako važno politično zbo-

Najnižja cena

je dobro blago kakršnega nudi prava domača eksportna trdka

F. Čuden

Ljubljana 53, Prešernova ul. 1.

Zanesljive ure, uhani, prstani, verižice i. t. d.

Zahtevajte cenik zaštonj in poštne prosto

Nizke cene! Solidna postrežba!

rovanje, ki bo vponedeljek, 13. t. m. ob pol devetih zvečer v društveni dvorani via Appiari 12 (Rojan). Posebno so vabljeni na to zborovanje sodrugi iz Rojana in Skorklje. Naj nihče ne manjka! — Pozivljamo vse one zaupnike, ki še niso oddali evidenčnih listkov glede vplačila, naj jih tekom tega tedna oddajo, da uredimo vse potrebno glede oddaje na krajevne organizacije. — Predsednik. — Ker glasom novega opravilnika odpadejo okrajne organizacije, naznanja podpisani odbor, da skliče v kratkem po vseh krajih, kjer ima svoj delokrog, da skliče v kratkem zaupne sestanke, da se ustanove krajevne organizacije, kakor obstoja sedaj na Greti in da mestu II. okraj. Vsi oni sodrugi, ki se zanimajo za politično življenje in ki jim je na srcu razvoj socialne demokracije, so vabljeni, da se resno lotijo dela in pripomorejo do končnega uspeha in da dvignemo stranko iz onega mrtvila, na katero bi bila drugače obsojena. Okraji, ki so zapopadeni v tem delokrogu so: Rojan, Skorklja, Vrdeca, Vrdeca, Kolonja, Opčina, Prosek, ter mesto III. in IV. volilni okraj. Sodrugi, na delo! Pojasnila se dobe bodisi pri pol. odboru via Madonina ali pa v Rojanu št. 12 (Via Appiara) vsak večer od 8. do 10. zvečer. — Odbor.

= Politični odbor za II. okraj v Trstu iam jako važno sejo v petek 10. t. m. ob pol devetih zvečer v društvenih prostorih v Rojanu. Potrebna je polna udeležba. Predsednik.

= Pulj. V soboto 27. junija je bil dobro obiskan občni zbor našega »Delavskega izobraževalnega in podpornega društva« za Pulj in okolico. V novem odboru so sledeči sodrugi: Franc Fabjančič, predsednik; Franc Klement, njegov namestnik; Bogoslav Klement, blagajnik; Lilija Kasabašič, blagajnikov namestnik; Anton Kalančič, tajnik; Jožef Ahel, tajnikov namestnik; Franc Leskovec, Ivan Mazanec, Matej Stibil, knjižničarji; Ivan Leskovec in Martin Jelčič, revizorja; Ivan Leskovec, gospodar; Milan Dozet, klubski reditelj. Vsi sodrugi v novem odboru so nam porok za uspešno delo društva in za širitev socializma med našim delavstvom. Društvo se je sedaj preselilo tudi v druge prostore, takorekoč v lastne, v hiši sodruga Leskovca, via Petrarca 3. Prostori so veliki in prav primerni za društvo. Obenem obveščamo sodruge, da se je ustanovil v okroju društva tamburaški odsek, ki si je že nabavil tamburice in sodrug Dozet tudi je prav pridno in vneto poučuje v tamburanju. Glede podpornega odseka naznanjamo sodrugom, da prične ta takoj z delom, kakor hitro se priglasi zadostno število članov v ta odsek. Sedanje razmere nas silijo, da se kar najtrdnjeje oklenemo našega društva in delamo vztrajno in složno za izobrazbo delavstva. Bratje, sodrugi! Pomagajmo si sami, kajti samopomoč je najbolj zanesljiva.

= Nič ne pomaga, vsak mora priznati, da je Kolinska kavna primes vendarle najboljši kavni pridelek, ki se odlikuje po svoji izvrstni kakovosti in daje kavi izbornen okus, prijeten vonj in lepo barvo. Obenem pa je pristno domače blago. Vse naše gospodinje kupujejo torej samo Kolinsko kavno primes in so z njo najbolj zadovoljne.

= Pravi Indijanci v Ljubljani. Ljubljanci niso imeli dosti še prilike, da bi videli v Ljubljani pristne Indijance. Ko pa pride cirkus Charles v Ljubljano, bomo videli pristne Indijance. Ravnatelj Charles je moral premagati obilo težkoč, preden je dobil dovoljenje, da ga spremljajo na njegovem svetovnem potovanju Indijanci. Čez leto dni jih mora vrniti njihovi domovini in plačati stroške za prevoz sam. Pred vsem je moral obljubiti ravnatelju Charles, da ne dobe Indijanci nobenega alkohola. Zato svari že sedaj vse ljubljanske gostilničarje, da ne bodo dajali Indijancem nikakršnih alkoholnih pijač. Zakaj, kakor hitro pijo Indijanci »ognjeno vodo«, pozabijo takoj vse, z velikim tru-

Lahko delo in nepriglasovani blesk z

Erdal

krema za čevlje

Torek 7. julija
Sreda 8. julija
Četrtek 9. julija
Bučen smeh!

Nožica z zlato kačo

Velezabavna veseloigra v treh delih pikanterije.

KINO „IDEAL“.

Samo 3 dni! Bučen smeh!

Danes in naslednje dni.

Prenos trupel Nj. c. in kr. Vis. prejasnega nadv. Franc Ferdinanda in Nj. Vis. svetle gospe vojv. Hohenberg v Trstu in pogrebne svečanosti na Dunaju.

Kino Ideal.

dom priučena najpoglavitejša pravila evropske civilizacije. Indijanci, ki jih pripelje ravatelj Charles s seboj, so najboljši in najdržnejši jahalci vsega sveta.

— »Slovenski Ilustrovani Tednik« izide ta teden že danes 8. t. m. ter bo obsegal 20 strani in priobči celo vrsto slik o atentatu v Sarajevu, o prevozu krst + prestolonaslednika Fr. F. in njegove soproge po morju in o izkrcanju v Trstu, o sprevedu v Trstu na kolodvor, o pogrebnih svečanostih na Dunaju i. dr. Ta številka »Slov. Ilustr. Tednika« seboj dobila po tobakarnah, knjigarnah in na kolodvorih izvod po 22 vinarjev.

ITskovni sklad »Zarje«: Sodrugi Tonet nabral med kovinarji v Trziču 7 kron.

Vestnik organizacij.

Seja centralnega odbora »Svobode« bo danes ob 8. zvečer v društvenih prostorih. Dnevni red važen, polna udeležba potrebna.

Mizarje opozarjamo, da bo letošnji polletni občni zbor v nedeljo 26. julija pri »Levu«. Na shodu poroča poročevalec z Dunaja.

Vse ljubljanske strokovne organizacije opozarjamo, da se zanesljivo udeležijo konference, ki se vrši, kakor je na vabilih označeno. Dnevni red jako važen.

PODRUŽNICAM IN VPLAČEVALNICAM SPLOŠNE DELAVSKE ZVEZE »VZAJEMNOST« ZA ŠTAJERSKO IN KOROŠKO.

V zmislu § 18. pravil se vrši

Prvi redni zvezni zbor

»Splošne delavske zveze »Vzajemnost« za Štajersko in Koroško

v nedeljo dne 26. julija 1914 ob polu 10. dop. v Trbovljah v prostorih »Delavskega doma« z dnevnim redom:

1. Poročila: a) odbora, b) blagajnika.
2. Organizacija v splošnem. Poroča sodr. Sitter.
3. Naše časopise. Poroča sodr. Sitter.
4. Volitev zveznega načelnstva in kontrolne Komisije.
5. Razno.

V zmislu § 22. pravil ima vsaka podružnica in vplačevalnica poslati na zvezni zbor po dva delegata, ako število njenih članov ne presega 50, in potem za vsakega daljnih 50 še po enega, pri čemur velja število pod 50 za celoto.

Podružnični in vplačevalni odbori naj naznanijo delegate in prihod delegatov sodr. Anton Uletu v Trbovljah.

ZVEZNO NAČELSTVO.

Politika atentatov v Avstriji.

Graški »Arbeiterwille« od nedelje prinaša seznam političnih atentatov v Avstriji od leta 1912. dalje. Seznam je tako zanimiv, da ga prinašamo tudi našim čitateljem. Uvodoma priše »Arbeiterwille«:

Poleg Rusije ne vlada v politiki nobene dežele sveta take brutalna vnanja sila kakor v Avstro-Ogrski. V zadnjih letih smo skoraj dosegli Rusijo, kar je dokaz za višino vulkaničnih strasti, ki rujejo po avstrijsko-ogrskih deželah. Nekaj slik iz let 1912. in 1913. naj ilustrira to dejstvo, v kolikor gre za zgolj politične atentate.

7. junija 1912 strelja trikrat v ogrskem državnem zboru poslanec Kovacz od opozicijske stranke na predsednika Tiszo. (Kovacz oprostite porotniki 17. decembra 1912.)

8. junija 1912 uprizori pravnik Jukić revolverski atentat proti kraljevemu komisariju na Hrvaškem Cuvaju. Cuvaj ni ranjen, smrtno zadet je sekcijski šef Hervočić. Atentator ustrelil, preden ga aretirajo, redarja, ki ga zasleduje. (12. avgusta 1912 je Jukić obsojen na smrt, soobtoženci na 30 let težke ječe. Po obsodbi kličejo obtoženci: Živelo jugoslovanstvo! Proč s tirani!)

31. oktobra 1912 strelja pravnik Planinšek na Cuvaju, ko ga opazi pri oknu banske palače v Zagrebu. Odda štiri strele, a ne zadene Cuvaja. Potem ustrelil sam sebe.

11. februarja 1913 ustreljavo zavratno krščansko socialni delavec Kunschak socialno demokratičnega poslanca Schumeierja na Dunaju na severozahodnem kolodvoru, ko se je vračal od shoda. Ustrelil ga »iz maskevalnosti« proti socialni demokraciji, kakor prizna sam. 20. maja 1913 osodi porotniki soglasno Kunschaka zaradi zavratnega umora na smrt. Schumeierjeva vdova prosi za zavratnega morilca pomilostitev in sicer iz načelnega protesta proti smrtni kazni. Cesar pomilosti Kunschaka na 20letno ječo.

18. avgusta 1913 strelja dijak Dojčić na kraljevskega komisarja na Hrvaškem barona

Skerlecza in ga težko rani. (25. septembra 1913 obsodijo Dojčića na 16letno težko ječo.)

V Litomericali ustreljavo 17krat predkaznovani stavkokaški agent Keiling organiziranega delavca — meščanski porotniki ga oprostite umora...

V Gradcu strelja stavkokaški Matašič brez vsakega povišja na zaupnika stavkajočih krojčev Kosela. Kljub temu, da prizna, da je imel namen umoriti Kosela, ga oprostijo iz političnega sovraštva sedem nacionalnih in krščansko socialnih porotnikov. Prej so pa odobrvali nameravani umor na nekem meščanskem shodu in v nekem nacionalističnem listu.

To je le nekaj primerov iz zadnjih dveh let. Kažejo tudi, kako vlade izjemnih zakonov, večnih groženj z vojno in večnega oboroževanja vlade, ki kršijo ustavo, plovejo same zopet v blaznost nasilja in k odpravi vseh državnih in npravnstvenih zakonov.

Odgovorni urednik: Ivan Tokan.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Izjava.

Ker sem se nespodobno izražal po Nabrežini na naslov g. Oktavija Rauber, generalnega nadzornika c. kr. priv. Splošne zavarovalnice (Assicurazioni generali) v Trstu, obžalujem tem potom svoje nepremišljene besede in jih preključujem v polnem obsegu z zahvalo gosp. Rauberju, da je odstopil od kazenskega preganjanja proti meni.

Mihael Caharija, Nabrežina 70.

Poslano.

Članom Delavskih zadrug!

Po dobi velike obilnosti mleka je prišla znana perijoda primanjkanja. Mleka ni mogoče imeti na razpolago v vedno enaki množini, ker je produkcija odvisna od letine, načina poljedelstva itd., torej od faktorjev, na katere nimamo nikakršnega vpliva.

Da zagotovimo članom, ki so se obvezali kupovati mleko redno pri nas, smo bili primorani, skleniti z mlekarjo na Krasu še posebno pogodbo v svrhu dobavljanja mleka v dobi, ko nam ga primanjkuje v naši mlekarji v Fari. Ta pogodba, ki nas zavaruje proti pomanjkanju mleka, nam povzroča v času ugodne sezone dnevno preko 30 K škode, ker se iz rezervne množine mleka izdeluje maslo. Toda ta rezerva nam je pač neizogibno potrebna, ker ne bi bili drugače redno in v celoti preskrbeti zvestim članom potrebno količino mleka.

Kdor se obveže, konsumirati tekom cellega leta le mleko naših zadrug, ima pač pravico zahtevati, da naj vodstvo ukrene vse potrebno, da mu bo redno na razpolago potrebna množina zdravega mleka.

Nobene pravice pa nimajo v tem oziru oni člani, ki kupujejo mleko pri naših zadrugah le tedaj, kadar je to njim všeč. Ker se ti člani nočejo na noben način zavezati, ne moremo tudi mi pomnožiti števila pogodb s prodajalci in torej jim ne moremo poskrbeti dovolj mleka v dobi primanjkanja.

Moramo zato v tej perijodi odreči prodajo mleka vsem onim članom, ki se niso podpisali za redno konsumiranje našega mleka, ker ne moremo pustiti brez mleka zveste redne člane.

Oni člani, ki nočejo jemati mleka redno pri nas, nimajo pravice zahtevati, da jim ga preskrbimo, kadar se to njim zljubi.

Zgodi se tudi mnogokrat, da se po želji znancev v dobi primanjkanja zahteva večjo množino mleka nego navadno. Tudi v tem slučaju ne moremo odjemalcem zadovoljiti, ker se ne more dovoliti, da bi bilo tako razprodano mleko namenjeno našim zvestim članom. Zlasti ker bi v tem slučaju zadovoljili ljudi, ki so morda naši ustanovi tuji in ki se jim najbrže nikdar ni smalo, da bi se pridružili našim delavskim zadrugam.

Kdor daje prednost drugemu nego našemu po najmodernejši načinu zgoščeni in ohlajeni mleku, mleku, ki ga prodajajo po trgih in ki ga vozijo po hišah in ki je izdelan po predpotopnem, zdravju škodljivem sistemu, ne more zahtevati, da naj mu dajemo mleko, namenjeno za naše zveste in skrbne člane.

Oni člani, ki bodo ostali v tem času brez mleka, ker se niso odzvali našemu vabilu, naj pripišejo krivdo svoji neprevidnosti in naj se nikar ne jeze nad vodstvom.

V Trstu, 3. julija 1914.

Vodstvo delavskih zadrug.

H. SUTTNER, Ljubljana 34, Mestni trg št. 25.

Samo! K 4-10

Samo! K 4-10

Najbogatejša zaloga vseh rst kakor tudi največja izbira zlatnine in srebrnine po jako nizkih cenah.

Zahtevajte cenik, ki se razpošilja zastoni in poštine prosto.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici. Tovarniška znamka, IKO.

Zastopstvo tovarne ur „ZENITH“.

St. 410 Nikel anker rem. Rosk. jako dobro idoča samo K 4-10.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

registrovana zadruga z omejeno zavezo

opozarja konsumente na svoje prodajalne, kjer se oddaja članom

dobro in zdravo blago po zmernih cenah.

Pisarna je v Spodnji Šiški, Kolodvorska cesta št. 56 v lastni hiši. — Po leti so uradne ure od 7. do 2. in od pol 6. do pol 7. zvečer.

Hranilne vloge se obrestujejo od dne 1. julija 1914 dalje po

5%

Rentni davek plača društvo samo.

Ugodno kupite! v specialni modni in športni trgovini za gospode in dečke

J. KETTE, Ljubljana
Franca Jožefa c. št. 3

Klobuke
slamnike
čepice
kravate
srajce
dežnike
palice
i. t. d.

Žalostna je usoda

če se počutimo slabotne, bolezne, nervozne in če opažamo, da pojava naša dejavnost. Posebno žalostna je za tiste, ki morajo v hudem boju za vsakdanji kruh braniti svojo eksistenco proti mnogo zdravejšim konkurentom, svoj zaslužek.

Ginevanje življenske energije, življenske sile tiči v tem, da izgubi kri polagoma prave primesi, posebno del redilnih snovi, zaradi napačnega prehranjevanja, nerednega življenja, slabo preboljenih bolezni, žalosti, skrbi in drugih duševnih vplivov. Zaradi poslabšanja krvi ne more več kri pravilno krožiti in pojavijo se vsakršne bolezni, glavobol, slab tek, zapeka, tiščanje v želodcu in čevih, zavapnenje žil in še mnogo bolezni. Delati ne moremo več tako kakor nekdanj in zremo obupani v bodočnost.

Bolni, oslabele živel ubijajo voljo!

Brezpaznost, utrujenost, hitro duševno utrujenost; raztresenost, pomanjkanje misli se nas loti in nam jemlje zmoglost, da bi opravičali svoje mesto. Če hočemo torej svoj telesni stroj obvarovati pred predčasno obrabo, če hočemo, da smo zdravi in je

naša duša vesela,

potem se to da doseči le s sredstvom, ki osvežuje in pomlaja kri, pospešuje menjavo snovi ter telesu in duši nudi ono množino moči, ki je potrebna, da se odstranijo bolezenski vzroki. Temu namenu služi Biotdyn, ki je že

tisočem vrnil novo življenje.

Z Biotdynom sprejme kri, ki mora pač prehranjevati vse organe, tudi možgane, hrbtini mozeg in živce, najpotrebnejšo snov za rast telesa in ustvarja

mirne živce, podjetnost in življensko srečo.

Jemljite Biotdyn, in Vaši živel se zopet okrepe, Vaše telo prešine nova moč.

Popolnoma zastoj poskušajo

Vam pošljem, če pišete ponjo. Sami se boste prepričali, kako izvrstno Vam bo delo moje sredstvo.

Popolnoma jamčim,

da Biotdyn nima v sebi nikakršnih škodljivih sestavin in Vam pošljem s poskušajo tudi prav zastoj moje izvrstno poučno razpravo, ki Vam vse pojasnjuje. Ne čakajte, marveč pišite mi s popolnim zaupanjem. Zadošča dopisnica. Nastavite jo na Ekspedicijsko operne lekarne, Budapešt, VI., Abteilung 455.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA v Ljubljani

Delniška glavnica 8.000.000 kron.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Rezervni fond okroglo 1.000.000 kron.

Poslovalnica I. c. kr. avstrijske državne razredne loterije.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in v Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.

B. Götzl

Krasne novosti spomladanskih in polletnih oblek, površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.

Brez konkurence!

Solidna postrežba.

Najnižje cene.

Ljubljana

Mestni trg št. 19.

Najboljši nakup vsakovrstnih modernih in trpežnih

čevljev

je v zalogi lastne tovarne

PETER KOZINA & K^o, Ljubljana na Bregu.

Cojzova hiša, poleg St. Jakobskega mostu.

(Varstvena znamka.)

Cena za gospode	K	14.—	17.—	20.—
„ „ dame	K	12.—	15.—	18.—
„ „ dečke ⁸⁶ / ₃₉	K	10.—	12.—	
„ „ otroke	Št.	22—25	26—28	29—31
	K	5.—	6.—	7.—

Garantirana kakovost po teh cenah.

Cenejšje vrste od kron 1.50 naprej.

Dober tek

je dobra stvar!
Zanemarjaj je nikar!

Dober tek

imaš vsak dan, ako vživas

Želodčni likér „FLORIAN“ je pripravil tek in prebavo marsikomu, ki je zaman ku-
poval draga in neprijetna zdravila!

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

GORČEVA

KOLESA PRIZNANO NAJ-BOLJŠA SEDANJOSTI

A. GOREC

LJUBLJANA MARIJE TERE-
ZIJE CESTA 57. 14. NOVI SVET
NASPROTI KOLIZEJA ZAH-
TEVAJTE PRVI SLOV. ČENIK
BREZPLAČNO

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratnike in v to svrhu spada-
joče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné; Mestni trg 10.

Velika izbira!

Solidna postrežba!

Ivan Jax in sin Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoj in franko.

Deležni kapital K 80.000.

Rezervni skladi K 15.000.

Splošno kreditno društvo

registrovana zadruga z omejeno zavezo

: : v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 3. : :

Eskomptuje: menice, de-
vize, fakture. — Oskrbuje
inkasso za svoje člane. —
Daje predjume na vred-
nostne papirje in blago v
javnih skladiščih. Osebn
: : : kredit. : : :

Denarne vloge sprejema
v tekočem računu ali na
vlozno knjižico. — Vloženi
denar obrestuje po
5%
od dne vloge do dne dviga.
— Rentni davek plača iz
: : : svojega. : : :

Obratuje le s svojimi člani.
Član postane, kdor vzame
en opravljeni delež v znesku
kron 20. Glavni deleži po
kron 200. Zaveza enkratna;
: : omejena. Članov 700. : :

Živahna zveza z Ameriko; v vseh krajih Združenih držav ima svoje
zastopnike — zato oskrbi lahko vse potrebne informacije iz teh krajev.

Za varčevanje ima

lične domače hranilnike.

Anton Bajec

vaznanja sl. p. n. občinstvu, da se nahaja njegov

cvetlični salon

samo pod Trančo poleg Cevljarskega mostu.

Velika zaloga suhih vencev.

Izdelovanje šopkov, vencev, trakov itd.

Okusno delo in zmerne cene.

Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Vrtnarija na Tržaški cesti 34.

„SLAVIJA“

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“ VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.

VZAJEMNO ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI,

ki je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji, se najtopleje priporoča ter vabi p. n. slovensko občinstvo, da sklepa zavarovalne pogodbe, posebno za življenje in proti požaru le pri njej. — BANKA „SLAVIJA“ ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarifi za preskrbljenost za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čist dobiček svojim članom. Življenske police banke „Slavije“ so nepreskrbljenost in nezapadljive. Gmotno podpira banka „Slavija“ narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrotinam namenom in stremi za izboljšanjem in osposovitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fond K 60.780.726-18 jančijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življenskega oddelka nad K 3 milijonov Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 129.865.304-25 Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštine prosto.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

AVSTRO-AMERIKANA

Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo, brezčičnim bozjavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopeli itd.

Odhod parnikov:

v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Trst-New-York, vsako soboto.

Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.

Trst-Kanada, vsak mesec.

Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

SIMON KMETETZ, Ljubljana,

Kolodvorska ulica šte. 26.